

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

נימוקים למתן היתרי דיג בים התיכון במהלך תקופת הרבייה בשנת 2022

רקע להחלטה

תקנות הדיג, 1937 (להלן: "התקנות" או "תקנות הדיג") קובעות איסור דיג בים התיכון בתקופת הרבייה, וכן מורות לפקיד הדיג הראשי במשרד החקלאות ופיתוח הכפר (להלן: "פקיד הדיג הראשי" ו"המשרד" בהתאמה) לפרסם מדי שנה הודעה על המועדים בהם תחול תקופת הרבייה. זאת מתוך כוונה לצמצם בתקופה רגישה זו את הפגיעה במיני הדגים המתרבים לחופי הים התיכון בישראל.

מאז סוף שנת 2016, עת תוקנו תקנות הדיג והוסף הסעיף המתייחס לנושא זה, פרסמתי בכל שנה, בכפוף לקבוע בתקנות (ולהוראת שעה שנמשכה שלוש שנים עד לתום שנת 2019, באשר למשך התקופה האפשרי), את המועדים בתקופה זו וכן היתרים שניתנו על ידי במהלכה. זאת בכדי לאפשר את רביית הדגים ולשמור על משאב הדגה שנפגע בעבר לאורך שנים.

לפני תיקון התקנות משאב הדגה הגיע עבור חלק מהמינים למצב חמור שבו התמעטו הדגים הזמינים ונפגע הטבע, ויחד אתם נפגעו גם ציבור הדייגים המתפרנס מדיג והציבור הרחב המבקש לצרוך דגים מקומיים טריים וליהנות מסביבה ימית מוגנת ומשגשגת.

חשוב לציין שמיני דגים שונים מתרבים בעונות שונות (Froese & Pauly, 2000), וגם אם רבים ממיני הדגים בים התיכון אכן מתרבים בעיקר באביב (שטרן, 2016), הרי לכל מין של דג עונת רבייה משלו וכל תקופה שתוכרז תהווה איזון מסוים ופשרה עבור חלק מהמינים.

בהתאם לתקנות הדיג התקפות כעת, "תקופת הרבייה" היא התקופה שבין 1 במרס לבין 1 ביולי של כל שנה, ובלבד שהתקופה הכוללת אינה פחותה מ-60 ימים רצופים ואינה עולה על 90 ימים רצופים, בהתאם להודעת פקיד הדיג הראשי.

עוד ניתנה לפקיד הדיג הראשי סמכות בתקנות להתיר, בהחלטה מנומקת בכתב, דיג בים תיכון בתקופת הרבייה, בשיטות דיג ובמועדים שיוורה, וכן לתת הוראות בעניין סוגי הדגים המותרים לדיג ושלל הדיג היומי המרבי המותר בדיג כאמור.

במהלך השנים האחרונות הוגשו עתירות שונות (הן מצד ציבור הדייגים והן מצד ארגוני סביבה), שהתייחסו באופן שונה לקביעתי בנוגע למהות ולהיקף השבתת הדיג.

מחד, טענו נציגי הדייגים (בעיקר הדייגים המקצועיים שהדיג הוא מקור פרנסה עבורם) שמשך התקופה וההשבתה במלואה מהווים פגיעה לא מידתית בחופש העיסוק ומשכך פגיעה בפרנסתם. לשיטתם השבתת הדיג כשלעצמה עשויה להיות מהלך מקצועי ראוי, אולם יש למצוא דרך לפצות את הדייגים המושבתים מפעילות ולא, אין מקום להורות על השבתה של פעילות זו ולפגיעה בפרנסתם (על אף שהוראה זו בדבר איסור דיג נקבעה במפורש על ידי מחוקק המשנה בתקנות וסמכות פקיד הדיג הראשי נוגעת להודעה על משך התקופה ומועדיה ועל מתן היתר מוגבל ומנומק ככל שיחליט במהלכה של התקופה).

מאידך, טענו על פי רוב ארגוני הסביבה (וגם רשויות סטטוטוריות ומשרדי ממשלה אחרים) כי החלטותי כללו הקלות מופרזות ביחס להוראות התקנות. נטען כי לשם שמירה ושגשוג של משאב הדגה בים, יש לקבוע את תקופת השבתת הדיג למשך פרק זמן ארוך מזה שנקבע בפועל (וזאת על

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

אף שמחוקק המשנה הותיר מרחב שיקול דעת מקצועי לפקיד הדיג הראשי ביחס למועדי התקופה ואורכה ונתן סמכות מפורשת להתיר דיג בתוך התקופה), וזאת מתוך התייחסות למיני דגים רבים המתרבים באגן הים התיכון בתקופת האביב (בין החודשים מרץ-יולי) בכל שנה. לשיטתם מתן היתר לפעילות דיג בחלק מתקופת הרבייה המוצהרת עלול לפגוע בתכלית העניין ולפגוע בהתרבות הדגים באופן ראוי. עוד נטען כי השבתת דיג נרחבת בתקופת הרבייה מהווה במדינות שונות כלי מקצועי וממשקי מקובל בכדי להביא לשמירה ושגשוג של הדגה, דבר שיוביל בטווח הארוך לרווחת כלל המעורבים בתחום.

תקופות הרבייה בשנים 2020 ו-2021

לאחר תום שלוש השנים בהן הוראת שעה הגבילה את תקופת הרבייה לתקופה מרבית של 45 ימים, פרסמתי בשנת 2020 את המועדים להשבתת הדיג, ובמקביל פרסמתי הודעה בדבר היתר מוגבל לפעולות דיג מסוימות בחלק מהתקופה הנקובה. **תקופת הרבייה שעליה הודעתי בתחילה בשנת 2020 החלה בתאריך 19 באפריל 2020 ונמשכה עד 30 ביוני 2020 (72 ימים).**

במהלך התקופה, ולאחר בחינה נוספת של המידע הזמין, והתייחסות גם לעובדה שפעילות הדיג במועדים הרלבנטיים צומצמה משמעותית עקב התפרצות מגפת הקורונה בישראל ובעולם, החלטתי על קיצור מסוים של תקופת הרבייה (כשבוע). החלטות אלה, ובכללן כן מהלך הפרסום וכן ההחלטה לקיצור מסוים של השבתת הדיג הובילו לעתירות של הציבור ולדיון בבית המשפט המחוזי בלוד בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים (עת"מ 28311-05-20 ועת"מ 39848-06-20). בית המשפט בסופו של דבר איפשר למשרד לקבוע את המועדים כפי שראה לנכון, משיקולים מקצועיים, ביולוגיים וסוציאליים כאחד.

בשנת 2021 פרסמתי את ההחלטה בנוגע לתקופת הרבייה ואת ההיתרים לדיג במהלכה (לאור אירוע זיהום הזפת לאורך חופי הים התיכון, פרסום ההחלטה הסופית נדחה במעט מהתאריך המתוכנן והיא פורסמה ביום 8.3.2021). **תקופת הרבייה שקבעתי בשנת 2021 החלה בתאריך 25 באפריל 2021 ונמשכה עד 30 ביוני 2021.**

בתקופה זו, **שנמשכה 67 ימים**, נאסר הדיג בים התיכון, מתוך כוונה לאפשר לדגים מהמינים השונים המתרבים לאורך חופי ישראל להעמיד בבטחה דור צאצאים חדש, שיאפשר את שמירת ושגשוג משאב הדגה המקומי.

במקביל לפרסום בדבר תקופת הרבייה, פרסמתי גם היתר לדיג. גם בשנת 2021 הוגשה עתירה מנהלית לבית המשפט המחוזי בלוד ע"י החברה להגנת הטבע (עת"מ 48776-03-21). בית המשפט דחה את העתירה, ועל החלטתו הוגש ע"י העותרת ערעור בנושא לבית המשפט העליון (עע"מ 3509/21). בית המשפט העליון דחה את הערעור בהמשך לדיון שנערך בחודש דצמבר 2021, תוך שניתנה במסגרת ההחלטה התייחסות השופטים לחשיבות לשאלות שהועלו בערעור ולהבהרות שמסרה המדינה בסיכומיה ובדיון לפני בית המשפט. כמו כן מצא לנכון בית המשפט לציין בפסק דינו את הבהרות המדינה בסוגיות שהועלו בערעור, וכי חזקה על פקיד הדיג הראשי כי יפעל בהתאם להבהרות אלו.

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

הבסיס להחלטה בשנת 2022

החלטותיי שיוצגו להלן בדבר הודעה על תקופת הרבייה לשנת 2022, וכן בדבר מתן היתר לדיג מוגבל בתוך התקופה, ניתנות לאחר שטייטה שלהן פורסמה להערות ציבור (באתר המשרד ביום 25.1.2022).

לפרסום התקבלו 30 הערות ציבור, ביניהן של החברה להגנת הטבע, ארגוני דייגים (מקצועיים ודייגי פנאי), וגורמים במשרדים ורשויות האחראיות גם הן על היבטים הנוגעים לניהול הסביבה הימית וערכי טבע מוגנים בים (המשרד להגנת הסביבה ורשות הטבע והגנים).

בהמשך לכל האמור לעיל ולאור ניסיון העבר בהתייחס לעמדות השונות ולעיתים אף המנוגדות בקרב ציבור בעלי העניין, פרסום הטייטות להערות הציבור נועד לאפשר הליך מסודר ושקוף של שימוע ציבורי, טרם קבלת ההחלטה הסופית והמחייבת, במסגרתו יוכלו כל הגורמים המעוניינים בכך להציג את עמדתם ואת טיעוניהם בנושא, לפני קבלת החלטה סופית.

עוד קודם לפרסום טייטות ההחלטות, פניתי ביום 4.1.2022 בבקשה למידע מחוקרים ומהציבור לשם גיבוש טייטות החלטה מבוססת ידע. באופן ספציפי, ביקשתי לקבל מידע בדבר התקופה המתאימה ביותר לקביעת תקופת הרבייה, במסגרת סד הזמנים שנקבע בתקנות, וכן אילו היתרי דיג ניתן לאשר בתקופה זו או חלקה באופן שלא יפגע בתכלית העיקרית של השבתת הדיג.

במענה לפנייה זו לציבור התקבלו 6 התייחסויות, אשר שימשו גם הן חלק מההתשתית העובדתית שבחנתי בעת שגיבשתי את טייטות ההחלטה שפורסמה להערות הציבור.

בנוסף, עמדו בפניי גם המסמכים והחלטות בתי המשפט בהליכים המשפטיים השונים, כפי שתוארו לעיל, ובמיוחד האמירות שניתנו על ידי שופטי בית המשפט העליון, במסגרת הדיון בערעור המנהלי שהוגש במהלך 2021.

לאחר בחינת מכלול הנתונים, הן בנוגע לבסיס החוקי (תקנות הדיג) והן לאור בחינה מעמיקה של תכלית ההגבלה מבחינת תקופת ההשבתה המועדפת (שבה רבים מהמינים המקומיים בים התיכון מתרבים), קבעתי בשנה זו את תקופת הרבייה, כך שתמלא באופן ראוי את מכלול שיקולים אלו, וכן קיבלתי החלטה בדבר מתן היתר לדוג באופן מוגבל במהלך תקופת הרבייה מהנימוקים המפורטים בהחלטתי זו.

התייחסות להערות הציבור שהתקבלו לטייטות ההחלטה בדבר תקופת הרבייה וההיתר במהלכה

לעניין הערות הציבור שהתקבלו, אבקש להתייחס לטיעונים המרכזיים שהועלו בהן:

- בנוגע להערות החברה להגנת הטבע לפיהן ההסדר המוצע מאפשר דיג מאסיבי ולא סלקטיבי לאורך כל תקופת האיסור – בנוגע להערה אודות חוסר הסלקטיביות של שיטות הדיג המותרות, ראוי לציין כי על פי נתוני שלל ומאמץ הדיג שאנו אוספים באמצעות ניטור, סקרים בנמלים והפלגות סקר (Edelist et al. 2016), השיטות שפורסמו כמותרות בטייטות ההיתר (חכות בודדות, רשת טבעת, מערך חכות צף, רובה תת ימי), בוודאי בהשוואה לשיטה הדיג במכמורת וכן לשיטות דיג חופי (רשתות עמידה, מערך חכות שוקע), הינן סלקטיביות ביותר, אינן פוגעות בערכי טבע מוגנים, מתבססות בעיקר על דיג של מינים נודדים ובעלות אחוזי שלל מושלך נמוכים ביותר. בים התיכון בשיטת רשת טבעת מיני

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

המטרה מהווים בד"כ מעל 95% מכלל השלל הנידוג (Tsagarakis et al. 2012). גם שיטת הדיג באמצעות מערך חכות צף בעומק הים ולמיני הדגים המפורטים בהיתר, הוא סלקטיבי ומידת התפיסה בישראל של דגים ממינים אחרים מאלו אליהם מכוונת השיטה נמוכה ועל כן שימוש בה לא פוגע בתכלית הרבייה של הדגים המקומיים.

- הערה נוספת של החברה להגנת הטבע התייחסה לשינויי האקלים (התחממות מי הים התיכון בעשורים האחרונים) והצורך בהרחבת תקופת איסור הדיג בשל כך. לשיטתנו ומתוך המידע המוכר לנו, שינויי האקלים אינם מתבטאים בהארכת משך עונת הרבייה אלא בהסטה של חלון תקופת הרבייה למועד מוקדם יותר. יצוין כי המידע בדבר התקופות של המינים השונים נאסף ברובו ממחקרים מהתקופה שלאחר ההתחממות, ולכן כבר מקבל ביטוי הן בתקנות הדיג והן בהחלטתי. כמו כן, ההחלטה על פרק הזמן הנכון לקביעת עונת הרבייה באופן מאוזן נעשית מדי שנה גם זה בהתבסס על הטמפי' העונתית שמאפיינת כל שנה ושנה, ובשנה הנוכחית לטמפי' המים היה אפקט גדול בגיבוש ההחלטה על מועד ההשבתה. השנה החורף קר משמעותית מהשנה שעברה וכך גם טמפי' המים נמוכה יותר ביחס לשנים קודמות, נכון לתאריך פרסום זה.

- עוד חשוב לציין בנוגע לאופן הדיג המותר בזאת באמצעות רשת טבעת רק מספינות בעלות אישור לדיג הקפה (ציינצ'ולה), כי הספינות הפועלות בשיטה של הקפה באמצעות רשת טבעת, יוכלו לפעול רק במרחק גדול מהחוף (מעל עומק של 30 מטרים) ולתכלית של דיג 10 מינים בלבד ששיא עונת הרבייה שלהם אינו נמצא בתקופה הנקובה וחלקם הם דגים מהגרים שפלשו מים סוף (הגירה לספסית). כאמור מדובר בשיטת דיג סלקטיבית למדי (מעל 95% מהפרטים הנידוגים הם מיני המטרה לשיטה, וכאמור אלו המותרים בהיתר אינם מתרבים בתקופה זו כמפורט מטה (Edelist et al. 2013, Tsagarakis et al. 2012).

- גם שיטת הדיג של שימוש במערך חכות צף בעומק הים (מעבר לעומק מים של 40 מטר מהקרקעית), והשימוש שנעשה בשיטה זו בפיתיונות ייעודיים לדגים הנוודים (טוניות, דגי חרב), מהווה למעשה שימוש סלקטיבי שאינו פוגע בתכלית ההגנה על מיני הדגים המתרבים (ובמידה רבה גם של ערכי טבע מוגנים בים שעל סמך המידע שבידי אגף הדיג כעולה מסקרי הדיג וממידע שהתקבל מחוקרים ומדייגים העוסקים בשיטה זו, אינם נפגעים כמעט מפעילות זו, לדוגמא – צבים, דגי סחוס). ראוי עוד לציין בהקשר זה, כי מספר כלי השיט המורשים לפעילויות דיג אלו מסכם בכ-20 ורק בשיטות הנקובות להלן, מתוך כ-350 כלי שיט המורשים לפעול בים התיכון בכל השנה.

- באשר לטענה לפיה אין אגף הדיג עורך ניטור שוטף של מצב הדגה ואין בפניו נתונים חדשים על התאוששות משאב הדגה שיכולים להצדיק הקלה מפרק הזמן המינימלי להשבתה – ראשית, כאמור לעיל, ההיתר אינו מהווה קיצור של תקופת הרבייה, והוא ניתן מכוח סמכות מפורשת בתקנות להתיר דיג במהלכה ועל יסוד הנימוקים המפורטים בהחלטה זו. לעניין הטענה בדבר היעדר נתונים רלבנטיים, הרי שאגף הדיג מבצע לאורך השנים ניטור רציף, על ידי עובדי האגף וגם באמצעות חברות חיצוניות (Edelist, 2020) המסייעות

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

לאיסוף המידע (שגם מדווח במסגרת מחויבות המדינה לארגון הדיג של הים התיכון היושב תחת ארגון המזון של האו"ם - GFCM).

- לעניין הטענה לפיה חודש אפריל מהווה תקופה חשובה במיוחד, בין היתר בשל שינויי האקלים ומגמת התחממות מוקדמת של הים התיכון בעשורים האחרונים, חשוב לציין כי המחקרים הרבים שבהם בחנו את תקופות הרבייה של רבים מהמינים החשובים בים התיכון, אכן נערכו בעיקר בעשרים השנים האחרונות, ובהם נקבעו תקופות הרבייה של מינים אלו. העובדה שברבים מהם ניכר כי תקופות רבייה של מינים שונים הראויים להגנה הן בין אפריל ועד יולי (חלק ממיני הדקרים, דגי סחוס ועוד), מתכתבת כבר כעת עם השינויים האלו בטמפ' המים כפי שנמדדת במהלך עשרות השנים האחרונות. עוד ראוי לציין בנוגע להיבט הטמפ' והקביעה בדבר תחילת התקופה בשנה זו, כי טמפ' המים נבחנת על ידי בכל שנה, בבואי לקבוע את מועדי תחילת התקופה, ומצאתי כי בשנה זו, בהשוואה לשנים קודמות, טמפ' המים נמוכות יותר (יותר ממעלה צלזיוס בהשוואה לשנת 2021 נכון לחודש האחרון על פי מדידות של החברה הממשלתית לחקר ימים ואגמים המפורסמות באתר האינטרנט ISRAMAR). היבט זה, של טמפ' המים בנקודת הזמן נשוא ההחלטה והפרסום אודות תקופת הרבייה, הוא בעל משמעות שאינה מפחיתה מהשינויים הכלליים בטמפ' המים לאורך עשרות שנים, והוא בעל השפעה על מועדי הבשלות של הגונדות (שחלות ואשכים) של הדגים (Tsikliras et al. 2010), ומשך גם על מרבית מועדי הרבייה, שכל הנראה יחולו השנה במהלך חודשי האביב המאוחרים (מאי-יוני), כפי שגם נקבע בהתאם בפרסום זה.

- בנוגע לצורך בהארכת תקופת הגיוס במכמורת מעבר ל-60 ימים והכללת חודש יוני בתוך התקופה – מתוך בחינת הנתונים שאסף אגף הדיג בשנים שלאחר תיקון תקנות הדיג ניכר שיפור במספר פרמטרים שהם הבסיס לקביעת תקופה זו. בין היתר, ניכר צמצום בהיקף התפיסה של מיני דגים בגודל קטן מהמותר (שלל דיג מושלך). בנוסף, נראה שיפור בגודל הדגים המסחריים הנתפסים ברשתות המכמורת, בעיקר לאחר סיום תקופת השבתת הדיג בתקופת הגיוס (Edelist, 2021). הגבלות הדיג שחלות על ענף זה, בעיקר במרחב הפעילות ובעומק הדיג המותר, מהוות בסיס איתן ומנוטר לצמצום ניכר בפגיעה בערכי טבע מוגנים (צבים, דגי סחוס), והגנה על מרבית הדגים המתרבים בתקופת האביב והקיץ, תוך דגש על מינים מקומיים בים תיכון (ופחות על מינים פולשים). יצוין כי בצד הערה שעניינה הארכת התקופה, התקבלה הערה נוגדת שעניינה בקשה לצמצום התקופה ל-45 ימים. יצוין כי בניגוד לתקופת הרבייה, התקנות אינן קובעות אורך מינימאלי לתקופת הגיוס אלא רק אורך מקסימלי של 90 ימים. לאחר שקילת ההערות מכל ההיבטים, אני סבור כי אורך תקופת הגיוס שפורסמה להערות הציבור בטיוטת החלטתי, של 60 ימים בחודשים יולי ואוגוסט, משיגה את המטרה העיקרית של הגנה על הדגים הצעירים של מיני דגים מקומיים המתגייסים ללהקות בעומק הים בתקופה זו.

- בנוגע להערות ציבור הדייגים הספורטיביים, על כך שאין בעולם עוד מדינה המגבילה דיג חכות בעונות רבייה – לתפיסתי, המצב שבו נוהל בעבר ממשק הדיג ותוצאותיו חייבו

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

התנייחות מתאימה, שכללה גם הגבלות על כלל שיטות הדיג ובכללן הדיג הספורטיבי. עם זאת, קיבלתי חלקית את הטענות, וההיתר לפעילות דיג ספורטיבי הורחב כך שיתאפשר בתקופת ההיתר לדוג עם חכה ורובה תת-ימי מתוך כלי שיט רק בעומק הים (מעל 30 מטר). יודגש כי ההיתר בשיטות אלה ניתן ביחס לדיג של מספר מינים מצומצם, שהם רובם מינים מהגרים מים סוף ומתחרים עם מינים מקומיים על בתי הגידול, וחלקם אף טורף דגיגים ממינים מקומיים (לדוגמא זהרון הדור). לאור האמור לעיל, אין בהיתר של שיטות דיג אלו, ותחת המגבלות שנקבעו, משום פגיעה בהשגת תכליות תקופת הרבייה.

להלן נוסח ההודעה בדבר תקופת הרבייה בשנת 2022

תקופת הרבייה שקבעתי בהתאם לסמכותי לפי תקנה 8א(ד) לתקנות הדיג היא החל מיום 1 במאי 2022 (ל' ניסן תשפ"ב) עד ליום 30 ביוני 2022 (א' תמוז תשפ"ב) (כולל). הודעה זו תפורסם כנדרש בתקנות, בשני עיתונים יומיים, האחד בשפה העברית והשני בשפה הערבית. בתקופה זו, **שמשכה 61 ימים**, נאסר הדיג בים התיכון, מתוך כוונה לאפשר לדגים מהמינים השונים המתרבים לאורך חופי ישראל להעמיד בבטחה דור צאצאים חדש, שיאפשר את שמירת ושגשוג משאב הדגה המקומי, אשר מהווה חלק בלתי נפרד ממקור מזון טרי ובריא לציבור הרחב (בדומה למדינות שוכנות ים בכל רחבי העולם ובפרט באזור הים התיכון). החלטתי להודיע על תקופה זו, בתוך טווח המועדים בהם ניתן לקבוע את התקופה בהתאם לתקנה 8א(ז) לתקנות, מבוססת על המידע העדכני בנוגע למועדי הרבייה של רבים ממיני הדגים השוכנים לחופינו (שטרך, נ. 2016).

החודשים בהם מתרחשת עיקר הרבייה באזורנו, הינם מאפריל ועד יוני בכל שנה, כשידוע שישנם מיני דגים אחרים המתרבים גם במועדים אחרים, אולם התקופה הרצופה בה מרבית המינים מתרבים היא כאמור בעונת האביב וראשית הקיץ. משך התקופה שנקבע במסגרת ההודעה מתייחס למכלול השיקולים הנוגעים באפשרות להגנה מיטבית על אוכלוסיות הדגים המתרבות בעונה זו, לצד אפשרות לפעילות דיג, בין אם מקצועי לטובת מכירת דגים טריים ובין אם לטובת פעילות דיג פנאי המאפשרת לציבור הדייגים לתפוס דגים ראויים המשמשים לצריכה עצמית.

להלן נוסח ההודעה על היתרים לדיג בתקופת הרבייה בשנת 2022

אני מודיע, כי בתוקף סמכותי לפי תקנה 8א(א1) לתקנות הדיג, 1937, התרתי דיג בים התיכון בתקופה שבין התאריך 1 ביוני 2022 (ב' סיון תשפ"ב) ועד ליום 30 ליוני (א' תמוז תשפ"ב), בשיטות ושל סוגי הדגים הבאים בלבד:

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

(א) דיג באמצעות רשת טבעת, רק מספינות בעלות רישיון בתוקף לדיג הקפה וכן שהאגרה הנקובה ברישיון הדיג לספינה לשנת 2022 עומד על 278 ש"ח, רק במקום שבו עומק המים עולה על 30 מטרים, ורק לדיג של המינים המפורטים בטבלה להלן:

שם לטיני	שם עברי
<i>Euthynnus alletteratus</i>	טונית אטלנטית
<i>Sphyraena sphyraena</i>	אספירנה חלקה
<i>Trichiurus lepturus</i>	רצוען דק-זנב
<i>Mugil cephalus, Liza spp.</i>	קיפון גדול ראש/הבלטובר
<i>Sardinella spp.</i>	טרית דקה \ סרדינים אחרים
<i>Etrumeus golanii</i>	אטרומאוס כל ימי
<i>Scomberomorus commerson</i>	סקומברן זריז (פלמידה)
<i>Pomadasys stridens</i>	גממית הפסים
<i>Sphyraena chrysoaenia</i>	אספירנה מליטה
<i>Alepes djedaba</i>	צנינון דו ימי

(ב) דיג בשיטת מערך חכות צף, רק מספינות בעלות רישיון דיג בתוקף לשיטה זו, רק במקום שבו עומק המים עולה על 40 מטרים, ורק לדיג של המינים המפורטים בטבלה להלן:

שם לטיני	שם עברי
<i>Thunnus alalunga</i>	טונה אלבקור
<i>Xiphias gladius</i>	דג חרב
<i>Coryphaena hippurus</i>	רעמתן כחלחל

(ג) דיג ספורטיבי באמצעות חכה בודדת מסירה או באמצעות רובה תת ימי, רק במקום שבו עומק המים עולה על 30 מטרים, רק לדיג של פרט אחד ביממה בסך הכל, ורק מבין המינים המפורטים בטבלה להלן:

שם לטיני	שם עברי
<i>Scomberomorus commerson</i>	סקומברן זריז (פלמידה לבנה)
<i>Euthynnus alletteratus</i>	טונית אטלנטית (פלמידה שחורה)
<i>Nemipterus randalli</i>	נימי דו-ימי

(ד) דיג ספורטיבי באמצעות חכה בודדת מסירה או באמצעות רובה תת ימי, רק במקום שבו עומק המים עולה על 30 מטרים, ורק לדיג של המין זהרון הדור (*Pterois miles*), בהתאם למכסת השלל היומית לדיג ספורטיבי.

הודעה על היתר זה תפורסם, כנדרש בתקנות, ברשומות.

להלן הנימוקים להחלטתי בדבר מתן היתר לדיג בתקופת הרבייה בשנת 2022

במהלך השנים האחרונות (החל משנת 2015), החל המשרד, בעיקר באמצעות אגף הדיג, להוביל מספר מהלכים משמעותיים, שתכליתם שינוי אופן פעילות הדיג בישראל, תוך שימת דגש על המצב של הידלדלות משאב הדגה בים התיכון (באזור ישראל ובכלל האגן). בין היתר נקבעו החל משנה זו

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

הגבלות דיג משמעותיות, כפי שהובאו לבסוף לכדי מדיניות קבועה, עת אושר תיקון נרחב לתקנות הדיג, אשר נועד להוביל לשינוי המציאות בתחום פעילות הדיג והשמירה על משאב הדגה המתחדש. אחת הדרכים הנפוצות במדינות העולם ואשר נחשבות לבעלות השפעה מהירה ומידתית, הינה הגבלה של פעילות הדיג בתקופה העיקרית בה מתרבים דגים מסחריים חשובים וכן הגנה על מיני דגים בעלי חשיבות לבריאות המערכת האקולוגית גם אם אינם מהווים מטרה למסחר (כרישים, צבים, יונקים ימיים).

לשמחתנו וגם לשמחת ציבור הדייגים והטבע, ניכרת בשנים האחרונות התאוששות של חלק ממיני הדגים החשובים (בעיקר דגים מתת משפחת הדקרים). להערכתנו להשבתות הדיג בתקופת הרבייה בשנים האחרונות בשילוב עם מגבלות השלל ביחס לבעלי רישיונות לדיג ספורטיבי לאורך כל השנה, וכן יתר המגבלות ביחס למרחבים אסורים לדיג ולגודל הדגים כפי שנקבעו בתקנות, ישנה השפעה חיובית ומצטברת שתרמה להתאוששות ומעידה על כך גם העלייה בביקוש לרישיונות דיג.

הסברים למתן היתרי הדיג

באופן כללי, הדגים המותרים לדיג בשיטות להלן, הינם מינים נודדים (כאלו שטווח נדידתם מגיע אף לאלפי קילומטרים), מינים פולשים (מהגרים מים סוף), או מינים שאינם בפעילות רבייה בתקופת ההיתר (על בסיס המידע המפורסם בספרות המדעית – שטרן 2016, Tsikliras et al., 2010). בנוסף, הדיג המותר בתקופה זו מוגבל לעומקים גדולים יחסית (מספר ק"מ מחוף הים), ולשיטות דיג סלקטיביות למדי, באופן שאינו מאיין או גורע מתכלית השבתת הדיג בתקופה הנקובה, אף שמתרחש לאורך חלק מן תקופה.

ההיתר לדוג מספינות באמצעות **רשת טבעת** (דיג הקפה), מאפשרת דיג ל-18 כלי שיט זה (ובפועל 10 כלי שיט בלבד שהינם בעלי רישיון משולם ובתוקף נכון למועד קבלת החלטה זו) שמורשים לפעול תחת רישיון.

הגדרת כלי שיט אלה בהיתר נעשתה כך שתאפשר דיג רק לכלי שיט שפעילות הדיג שלהם מבוססת על רשת טבעת מסוג דיג הקפה המכונה צ'ינצ'ולה. ההפניה לשיטה בצירוף מחיר האגרה ששולם בגינה נועדה כדי להבהיר מהי הקבוצה המצומצמת שיש לה רישיון לדוג בשיטה כזו, הכוללת ספינות שמותר להן לדוג ברשת טבעות שאינה במגע עם הקרקעית ומיועדת לתפיסת להקות דגים בחלק העליון של המים. זאת להבדיל משיטה אחרת המוגדרת גם היא ברישיון הדיג כדיג הקפה ונעשית מכלי שיט קטנים – שיטה שאינה כלולה בהיתר ועל כן אסורה במהלך תקופת הרבייה.

שיטת רשת הטבעת אליה מתייחס ההיתר היא שיטה שמתוך ניתוח הנתונים הרב שנתי מהווה שיטה סלקטיבית למדי, המכוונת לתפיסת להקות דגים ממינים שפעילים בגוף המים (פלאגיים). מספר המינים המצומצם ששיטה זו נסמכת עליו (Edelist, 2016) מלמד על הסלקטיביות הגבוהה שלה. הדיג מתאפיין באיתור של להקת דגים ע"י צופה בראש הספינה, ולאחר מכן מבוצעת פעילות ההקפה של הלהקה. בשל אופי השיטה, מיני המטרה וצורת הפעילות שהינה מנותקת מהקרקעית בעומק המים המינימלי המותר לדיג בתקופת הרבייה, מתאפשרת שמירה מרבית על תכלית תקופת הרבייה של המינים המקומיים העוסקים ברבייה בזמן זה.

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

רשימת עשרת המינים המפורטת בהיתר (ובטבלה מטה) כוללת דגים שאינם מתרבים בתקופה זו, או שהנם מינים פולשים מים סוף לים התיכון, המהווים בעצמם גורם הפוגע בתכלית הרבייה של מינים חשובים בים התיכון, שעליהם ברצוננו לשמור בקביעת התקופה המתאימה.

שם עברי	שם לטיני	מקור	שיא עונת הרבייה
טונית אטלנטית	<i>Euthynnus alletteratus</i>	מקומי	יולי – אוגוסט
אספירנה חלקה	<i>Sphyraena sphyraena</i>	מקומי	יולי
רצוען דק-זנב	<i>Trichiurus lepturus</i>	תפוצה עולמית	יולי – אוגוסט
קיפון גדול ראש־הבלטובר	<i>Mugil cephalus, Liza spp.</i>	תפוצה עולמית	יולי – אוגוסט
טרית דקה \ סרדינים אחרים	<i>Sardinella spp.</i>	מקומי / מהגר	יוני – אוגוסט
אטרומאוס כל ימי	<i>Etrumeus golanii</i>	מהגר	אפריל
סקומברן זריז (פלמידה)	<i>Scomberomorus commerson</i>	מהגר	אוגוסט
גממית הפסים	<i>Pomadasys stridens</i>	מהגר	נובמבר
אספירנה מליטה	<i>Sphyraena chrysotaenia</i>	מהגר	יולי
צנינון דו ימי	<i>Alepes djedaba</i>	מהגר	ספטמבר

ההיתר לדיג באמצעות מערך חנות צף המבוצע על ידי 13 ספינות המורשות לפעילות זו, נערך בעומק הים (עומק קרקעית הגדול מ-40 מטרים ולרב אף בעומקים הגדולים מ-100 מטרים ויותר), אינו מהווה גורם המפריע לפעילות הרבייה של מרבית הדגים, מאחר ששיטה זו מכוונת לתפיסת דגים גדולים בעזרת קרסים גדולים שאינם מסכנים דגים קטנים, דגי המטרה של שיטה זו שוחים בגוף המים (בעיקר במים העליונים) וכאשר היא מתבצעת במרחק גדול מהחוף ובעומק הים (הדיג הזה מתרחש בדרך כלל 12-25 מייל ימי מהחוף – Edelist, 2021; Elmaliach 2018), הרי שהיא מתבצעת רחוק ממרבית אזורי הרבייה והאימון של הדגיגים הצעירים. לכן, בעומק כזה ובשימוש בשיטת דיג זו, המתרחשת בחלק העליון של גוף המים, אין כלל מגע עם הדגים האחרים המתרבים בתקופה זו.

בנוסף, המינים שהותרו לדיג בשיטה זו הינם מינים נודדים במרחבי האוקיינוסים שמגיעים לאזורנו בתקופה זו בשנה, ואשר אינם בסכנת הכחדה. משכך, היתר הדיג לשיטה זו אינו פוגע בתכלית הרבייה של המינים המקומיים.

ההיתר לדוג בשיטת דיג ספורטיביות באמצעות חכה מכלי שיט וכן באמצעות רובה תת-ימי בצלילה חופשית, מאפשר למי שעוסק בשיטות אלו לפעול רק בעומק הים (מעל 30 מטרים) וללכידה של מיני דגים מסוימים בלבד כמפורט בהיתר. בכך תתאפשר מחד הגנה מיטבית על הדגים בקרבת החוף (האזור שבו מתבצעת פעילות רבייה עשירה והוא מהווה גם אזור אימון של דגיגים צעירים שנולדו בראשית האביב), ומאידך, ניתנת האפשרות לבצע את פעילות דיג, שהינה סלקטיבית ומכוונת מינים (אם באמצעות הפיתיונות שמשמשים לדיג החכות או באמצעות דיג בצלילה שמוסכם גם על כל גופי שמירת הטבע השונים כשיטת הדיג הסלקטיבית ביותר, שכן הוא מתבסס על זיהוי ויזואלי של מין הדג).

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

בנוסף, מתוך ארבעת המינים המותרים בשיטות דיג אלה, ובנוסף להגבלת הכמות ביחס לשלושה מהם, הרי ששלושה מינים הם מינים פולשים מים סוף (מהגרים) והמין הנוסף (פלמידה שחורה) הוא דג נודד, המתרבה במהלך החודשים יוני ועד סוף אוגוסט.

ניר פרוימן

פקיד הדיג הראשי

מקורות:

שטרן, נ. (2016) עונתיות הרבייה של הדגה בחופי ישראל ובחינת פיזור הפאונה במרחב ובזמן. 34 ע'

Druon, J.N., J.M. Fromentin, A.R. Hanke, H. Arrizabalaga, D. Damalas, V. Tičina, P. Reglero (2016) Habitat suitability of the Atlantic bluefin tuna by size class: an ecological niche approach Prog. Oceanogr., 142, pp. 30-46.

EC (2019) Regulation (EU) No 1343/2011 of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on certain provisions for fishing in the GFCM (General Fisheries Commission for the Mediterranean) Agreement area and amending Council Regulation (EC) No 1967/2006 concerning management measures for the sustainable exploitation of fishery resources in the Mediterranean Sea.

Edelist, D., Scheinin, A., Sonin, O., Shapiro, J., Salameh, P., Benayahu, Y., Schulz, D. and Zeller, D. (2013) Israel: Reconstructed estimates of total fisheries removals in the Mediterranean, 1950–2010. Acta Adriatica 54(2): 253-264.

Edelist, D. (2016) Israel: Reconstructed estimates of total fisheries removals in the Mediterranean, 1950–2010. In: Pauly, D., Zeller, D. (eds). Global Atlas of Marine Fisheries. Island Press. 550 p.

Edelist, D. (2021) Israeli Mediterranean annual catch statistics for 2018-2020. Technical reports reported to GFCM [English] and submitted to Israel Ministry of Agriculture and rural development [in Hebrew]. 15 p.

Elmaliach, T. (2018) Initial Characterization of the Bluefin Tuna in the Easternmost Mediterranean Sea. Masters Thesis. University of Haifa, Faculty of Nature Science. Leon H. Charney School of Marine Science. 59 p.

FAO. 2020. The State of Mediterranean and Black Sea Fisheries 2020. General Fisheries Commission for the Mediterranean. Rome. <https://doi.org/10.4060/cb2429en>

Froese, R. and D. Pauly, Editors. 2000. FishBase 2000: concepts, design and data sources. ICLARM, Los Baños, Laguna, Philippines. 344 p.

Gulland JA (1977) Fish Population Dynamics. John Wiley & Sons. New York.

Samy-Kemal, M., Forcada, A., S´anchez Lizaso, J., 2015. Effects of seasonal closures in a multi-specific fishery. Fish. Res. 172, 303–317. <https://doi.org/10.1016/j.fishres.2015.07.027>

Tsagarakis, Konstantinos & Vassilopoulou, Vassiliki & Kallianiotis, & Machias, A.. (2012). Discards of the purse seine fishery targeting small pelagic fish in the Eastern Mediterranean Sea. Scientia Marina. 76. 561-572. 10.3989/scimar.03452.02B.

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

Tserpes, G., Nikolioudakis, N., Maravelia, C., Carvalho, N., Merino, G., 2016. Viability and management targets of Mediterranean demersal fisheries: the case of the Aegean Sea. PloS One 11 (12). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0168694> e0168694.

Tsikliras, A.C., Antonopoulou, E., Stergiou, K.I (2010) Spawning period of Mediterranean marine fishes. *Rev Fish Biol Fisheries* 20: 499–538